

Βυζαντινοί Φίλιπποι

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Ο σημαντικότερος αρχαιολογικός χώρος της Αν. Μακεδονίας και από τους σπουδαιότερους της Ελλάδας, οι Φίλιπποι ανάμεσα στην Καβάλα και στη Δράμα, με ιστορία και μνημεία που καλύπτουν όλες σχεδόν τις ιστορικές περιόδους: από τον Φίλιππο ως και τους βυζαντινούς αυτοκράτορες.

Σίγουρο θεωρείται σήμερα ότι η περιοχή πρωτοκατοικήθηκε κατά τη νεολιθική περίοδο, όπως αυτό πιστοποιείται από τα βραχογραφήματα που βρέθηκαν.

Γύρω στα 360 μ.Χ. ο Αθηναίος πολιτικός Καλλίστρατος μαζί με Θάσιους αποίκους ιδρύει την πόλη των Κρηνίδων. Στα 356 ο Φίλιππος ο Μακεδόνας, σπεύδει να καταλάβει την πόλη, την οχυρώνει και την μετονομάζει σε Φιλίππους.

Η φήμη της πόλης απλώνεται σε όλη την Ευρώπη με την περίφημη μάχη το 42 π.Χ. (ήττα των δημοκρατικών, κατάργηση της δημοκρατίας στη Ρώμη) που έγινε έξω από τα τείχη της πόλης. Οι Φίλιπποι εποίκίζονται με Ρωμαίους και αποτελούν κομβικό σημείο της ευρύτερης περιοχής και αποκτούν ιδιαίτερη σημασία, εξαιτίας της θέσης τους πάνω στην Εγνατία Οδό.

Το 50 μ.Χ. ο Απόστολος Παύλος επισκέπτεται τους Φιλίππους και ιδρύει την πρώτη Χριστιανική Εκκλησία της Ευρώπης και βαπτίζει την πρώτη Ευρωπαϊά Χριστιανή, τη Λυδία. Το γεγονός αυτό θα αναδείξει την πόλη σε μητρόπολη του Χριστιανισμού που θα γνωρίσει μεγάλη ακμή κατά την περίοδο των Βυζαντινών χρόνων. Θα κατασκευαστούν σπουδαίοι ναοί, δημόσια κτίρια, θα ανασκευαστούν τα τείχη, θα φτιαχτούν πύργοι καθώς και το τείχος της ακρόπολης.

Η αρχαιολογική έρευνα στους Φιλίππους ξεκίνησε το 1914 από τη Γαλλική Αρχαιολογία. Ενώ στη συνέχεια ήρθε να προστεθεί και η Ελληνική Αρχαιολογία, η οποία μέχρι και σήμερα συνεχίζει τις μελέτες.

Ο Απόστολος Παύλος στους Φιλίππους

Οι Φίλιπποι θα μείνουν για πάντα στην Ιστορία ως η πρώτη πολιτεία της Ευρώπης που έρχεται σε επαφή με τη νέα θρησκεία. Οι κάτοικοι των Φιλίππων θα ακούσουν πρώτοι το λόγο του Χριστού από στόμα του πρώτου των Αποστόλων, του Παύλου.

Την εποχή αυτή, η πόλη με τη στρατηγική θέση που έλεγχε διαβάσεις, εύφορη γη και μεταλλεία, μετρούσε ήδη έναν αιώνα ζωής ως ρωμαϊκή αποικία. Ο απόστολος και η συνοδεία του κήρυξαν τη νέα θρησκεία σ' έναν τόπο, όπου κυριαρχούσε η λατινική γλώσσα και η ρωμαϊκή παράδοση, μ' ένα μικτό πληθυσμό από Ρωμαίους, Εβραίους, γηγενείς Έλληνες και εξελληνισμένους Θράκες.

Το κήρυγμα του Αποστόλου Παύλου είχε ως αποτέλεσμα την ίδρυση της πρώτης χριστιανικής κοινότητας σε ευρωπαϊκό έδαφος. Με την επικράτηση του χριστιανισμού, τον 4ο αιώνα μ.Χ., ως επίσημης θρησκείας της νέας οικουμενικής αυτοκρατορίας και η μεταφορά της πρωτεύουσας του ρωμαϊκού κράτους στην Κωνσταντινούπολη προσέδωσαν αίγλη στους Φιλίππους και ανέδειξε την πόλη σε μητρόπολη του Χριστιανισμού. Στα σημεία όπου βρίσκονταν κατεστραμμένα δημόσια κτίρια υψώθηκαν μεγαλόπρεποι χριστιανικοί ναοί (τρεις από τους οποίους υπάρχουν σήμερα στον αρχαιολογικό χώρο). Η ανάμνηση της επίσκεψης και της φυλάκισης του Παύλου και του Σίλα έμεινε βαθιά τυπωμένη στη μνήμη των Χριστιανών και έδωσε έναν οικουμενικό χριστιανικό προσκυνηματικό χαρακτήρα στην πόλη.

Μια μέρα του 49 ή 50 μ.Χ. ένα πλοίο αποβιβάζει τον Απόστολο Παύλο, τον Τιμόθεο και τον συγγραφέα των Πράξεων των Αποστόλων - πιθανότατα τον Λουκά - στο λιμάνι της Νεάπολης, τη σημερινή Καβάλα. Από τη Νεάπολη μέσω της Εγνατίας οδού φθάνουν στην πόλη των Φιλίππων, όπου και διαμένουν. Κοντά στη δυτική πλευρά του τείχους της πόλης υπήρχε ένα μικρό ποταμάκι όπου ήταν ο τόπος προσευχής των Εβραίων. Εκεί κατευθύνθηκε ο Απόστολος Παύλος ένα

Σάββατο με τους συνοδούς του και απεύθυνε για πρώτη φορά το κήρυγμά του στις συγκεντρωμένες γυναίκες. Η Λυδία από τα Θυάτειρα τον ακούει προσεκτικά και πρώτη παίρνει το βάπτισμα της νέας θρησκείας. Έπειτα παρακαλεί τον Παύλο να δεχθεί την φιλοξενία της. Η Λυδία αποτέλεσε την πρώτη Ευρωπαία που βαπτίσθηκε χριστιανή.

Το 55 μ.Χ. έστειλε στους Φιλίππους επιστολή από τη φυλακή της Εφέσου. Άλλες δύο φορές ξαναπέρασε ο Παύλος από τους Φιλίππους. Μία το 56 μ.Χ και τελευταία το 57 μ.Χ όπου και γιόρτασε το Πάσχα. Το πέρασμα του Αποστόλου Παύλου από τους Φιλίππους και η βάπτισμα σε αυτή την πόλη της πρώτης Ευρωπαϊκής Χριστιανής, προσδίδει στην πόλη των Φιλιππων εκτός από την ιστορική αξία που είχε και θρησκευτική αξία στον Ευρωπαϊκό και διεθνή χώρο.

Με την επίσημη πλέον αναγνώριση του Χριστιανισμού από τον Μέγα Κων/νο σαν επίσημης θρησκείας του κράτους, οι Φίλιπποι είναι έδρα Μητροπολίτη που έχει στη δικαιοδοσία του 5-7 επισκοπές. Αυτήν την εποχή κτίζονται οικοδομές στο κέντρο της πόλης, που αλλάζουν την όψη της. Με τις ανασκαφές βγήκαν στην

Έδη όμως από τον 4ο αιώνα, οι Φίλιπποι βρέθηκαν πάνω στο δρόμο βαρβαρικών επιδρομών. Βαρβαρικά φύλα φτάνουν μπροστά στην πόλη χωρίς όμως να καταφέρουν να την καταλάβουν. Το 473 μ.Χ. οι Γότθοι πλησίασαν στην περιοχή,

πυρπόλησαν τα προάστιά της, την ίδια την πόλη όμως δεν μπόρεσαν να την καταλάβουν. Τους 7ο και 8ο μ.Χ. αιώνες ακολουθούν οι Σλαβικές επιδρομές. Αργότερα στις αρχές του 9ου αιώνα γίνονται οι Βουλγαρικές επιδρομές. Σε μια από αυτές τις επιδρομές το 837 μ.Χ. οι Βούλγαροι φθάνουν ως την πόλη και αφού πρωτύτερα οι κάτοικοι την εκκένωσαν, την κατέλαβαν και πάνω στις μαρμάρινες πλάκες του στυλοβάτη της νότιας κιονοστοιχίας της Βασιλικής Β', γράφουν το χρονικό της νίκης τους στην ελληνική γλώσσα. Οι Βούλγαροι αποσύρθηκαν γρήγορα και στο τέλος του 9ου αιώνα ολόκληρη η Ανατολική Μακεδονία οργανώθηκε από τους Βυζαντινούς. Τα τείχη της πόλης καθώς και η Ακρόπολη ανοικοδομούνται (963-969 μ.Χ.).

Στις θριαμβευτικές εκστρατείες του Βασιλείου Β' του Βουλγαροκτόνου από το 1004 έως το 1018 μ.Χ., πέρασαν πολλές φορές Βυζαντινά στρατεύματα από τους Φιλίππους. Λίγο αργότερα, στην εποχή των σταυροφοριών το 1097 μ.Χ., από τους Φιλίππους πέρασαν τα στρατεύματα της πρώτης σταυροφορίας.

Στα μέσα του 12ου αιώνα, ο Άραβας γεωγράφος Idrisi, μας δίνει σημαντικά στοιχεία για την τότε εικόνα των Φιλίππων. Αναφέρει τους Φιλίππους σαν πόλη με ζωηρή εμπορική κίνηση, με καλλιέργειες αμπελιών και φυτειών κάθε είδους.

Επίσης η σημαντική θέση της πόλης πάνω στην μεγάλη οδική αρτηρία (Εγνατία) της περιοχής, είναι η αιτία επίσκεψης πολλών Αυτοκρατόρων. Όταν οι Φράγκοι κυρίευσαν την Κων/πολη, πέρασε από τους Φιλίππους δύο φορές, το 1204 μ.Χ., ο Φράγκος βασιλιάς Βοδουίνος της Φλάνδρας. Το 1246 ο Αυτοκράτορας της Νίκαιας, Ιωάννης Βατάτζης, εκστρατεύει κατά των Βουλγάρων. Έρχεται στους Φιλίππους και συγκαλεί το πολεμικό του συμβούλιο. Ο ίδιος ξαναπερνά από την πόλη το 1252 μ.Χ. και συγκροτεί ένα ανώτατο δικαστήριο με σκοπό τη δίκη του Μιχαήλ Παλαιολόγου.

Τον 14ο αιώνα με τους εμφύλιους πολέμους των Ελλήνων βασιλέων και διεκδικητών του θρόνου, αναμίχθηκαν στον εμφύλιο Τούρκοι αλλά και Σέρβοι. Στους Φιλίππους στρατοπέδευσε το 1327 μ.Χ. τα στρατεύματα του Ανδρόνικου Β' και το 1342 μ.Χ. τα στρατεύματα του Ιωάννη Κατακουζηνού.

Η τελευταία αναφορά σε εκστρατεία των ιστορικών, που αφορά το όνομα των Φιλίππων, είναι το 1355 μ.Χ. όπου εκστρατεύει ο συναυτοκράτορας Ματθαίος Κατακουζηνός κατά των Σέρβων.

Κατόπιν έρχονται οι Σελτζούκοι (Τούρκοι) οι οποίοι καταλαμβάνουν τις Σέρρες το 1383 μ.Χ., την Χριστούπολη (Καβάλα) το ίδιο έτος και την Θεσ/νίκη το 1387 μ.Χ. και εγκαθιδρύουν το Τουρκοκρατικό καθεστώς με διοίκηση και στρατό κατοχής. Είναι άγνωστο πότε και γιατί οι Φίλιπποι ερημώθηκαν τελείως. Είναι πολύ πιθανό σύμφωνα με ιστορικούς και αρχαιολόγους η ερήμωση να οφείλεται στα έλη που έφταναν μέχρι τα τείχη της πόλης.

Πηγή: vizantinaistorika.blogspot.gr